

EU LEGISLATIVE FRAMEWORK ON SUSTAINABLE FOOD SYSTEMS

Termin nadsyłania opinii 21
lipca 2022 r.

PUBLIC
CONSULTATION

Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi: szablon odpowiedzi

Komisja Europejska (KE) rozpoczęła 28 kwietnia 2022 r. publiczne konsultacje w sprawie ram prawnych UE dotyczących zrównoważonych systemów żywnościowych (SFS Law), które zakończą się 21 lipca 2022 r. Konsultacje mają formę kwestionariusza online na portalu Komisji Europejskiej "Have your say". Mają one formę kwestionariusza online na portalu Have your say EC. Teraz masz okazję wyrazić swoją opinię! Każdy może wziąć udział w konsultacjach społecznych i przekazać informacje zwrotne. Proces ten może być jednak skomplikowany, czasem techniczny i politycznie obciążający. W niniejszym dokumencie przedstawiono szablon sugerowanych odpowiedzi i zaleceń, które pomogą Ci przejść przez ten proces. **Tłumaczenie zaznaczone na żółto.**

Wyjaśnienie:

X = zgoda na wszystkie, ostateczne odpowiedzi

X = dostępne są dwie opcje, dołączono przypisy objaśniające LUB (gdy tylko jedna **X**): wynikające ze względów strategicznych, ale bez silnego poparcia liczbowego – dalsze wyjaśnienia znajdują się w komentarzach lub przypisach

Question 1. To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
*The existing EU food system is not sustainable in the long term	X						
*There is a strong interplay and interdependence between the environmental, social (including health and nutrition) and economic dimensions of sustainability	X						
*Sustainability is fundamental for food security and for the resilience of the food system in the long term	X						
*Consumers do not have sufficient information on the sustainability of foods	X						
*The current food system is not ready to meet future challenges, e.g. climate change, preserving natural resources and reversing biodiversity loss	X						
*In order to be successful, food systems sustainability must be ensured both in the EU and at global level	X	X ¹					

¹ W zależności od interpretacji: „Zdecydowanie zgadzam się” – skupienie się na fakcie, że unijna strategia „od pola do stołu” wyznacza cele globalnej transformacji oraz na fakcie, że podejście systemowe wymaga pracy na zróżnicowane skale. „W pewnym stopniu zgadzam się” – położenie większego nacisku na UE i jej rolę jako siły napędowej w kierunku bardziej zrównoważonych systemów żywnościowych.

Question 2. To foster the transition to sustainable food systems, how important (or impactful) are the actions of the actors listed below:

	Very important	Somewhat important	Neither important nor unimportant	Rather not important	Not important at all	Do not know	Do not take position
*Consumers		X					
*Primary producers of animal products (e.g. livestock farmers)	X						
*Fishers	X						
*Aquaculture producers	X						
*Primary producers of crops for food and feed (e.g. farmers)	X						
*Food/feed manufacturers	X						
*Traders (of food commodities or food/feed) importing from 3rd countries	X						
*Traders (of food commodities or food/feed) exporting to 3rd countries	X						
*Retailers of food/feed	X						
*Hospitality and food services, including restaurants and caterers	X						
*Business operators active in the area of plant protection products	X						

*Business operators active in the area of fertilizers	X						
*Business operators active in the area of seeds and plant propagating material	X						
*Business operators active in the area of food contact materials	X						
*Business operators active in the area of veterinary medicinal products	X						
*Business operators active in biotechnology relating to the food system	X						X
*EU institutions	X						
*National governments	X						
*Regional governments		X					
*Cities, local authorities		X					
*Educational system		X					
*Non-governmental organisations		X					
*Investors, banks or financial institutions	X						
*Knowledge providers, advisors, research and innovation		X					

*Other category: [please specify]	X						
Health sector actors, including health professionals							
Animal welfare professionals							
Public procurers							
Advertisers							

Question 3. How easy is it, in your assessment, for the following actors of the food system to make sustainable choices:

	Very difficult	Difficult	Relatively easy	Very easy	Do not know	Do not take position
*Consumers	X					
*Primary producers of animal products (e.g. livestock farmers)	X²		X			
*Fishers and aquaculture producers	X		X			
*Primary producers of crops for food and feed (e.g. farmers)	X		X			

² W zależności od pozycji i priorytetów organizacji (tak samo dla kolejnych dwóch wierszy). „Bardzo trudno” – poprzez bodźce rynkowe ci uczestnicy są historycznie i systematycznie popychani w kierunku stosowania niezrównoważonych praktyk. „Stosunkowo łatwo” – najpotężniejsi uczestnicy w tych kategoriach utrwalają niezrównoważone praktyki i w przeszłości opierali się przejściu na praktyki bardziej zrównoważone.

*Food/feed manufacturers			X			
*Traders (of agricultural commodities or food/feed) , including importers/exporters, wholesalers			X			
*Retailers of food/feed			X			
*Hospitality and food services, including restaurants and caterers			X			
*Business operators active in the area of plant protection products			X			
*Business operators active in the area of fertilizers			X			
*Business operators active in the area of seeds and plant propagating material			X			
*Business operators active in the area of food contact materials			X			
*Business operators active in the area of veterinary medicinal products			X			
*Business operators active in biotechnology relating to the food system			X			
*EU institutions				X		
*National governments				X		
*Regional governments			X			
*Cities, local authorities			X			

*Educational system			X			
*Non-governmental organisations			X			
*Investors, banks or financial institutions				X		
*Knowledge providers, advisors, research and innovation			X			
*Other category: [please specify]		X				
Health professionals						
Animal welfare professionals						
Non-EU smallholder farmers and workers; non-EU cooperatives; non-EU governments, non-EU NGOs						

Opcjonalnie: proszę krótko uzasadnić swoją odpowiedź
Maksymalnie 1000 znaków

W postawie wobec systemów żywnościowych, dla przejścia na zrównoważony rozwój wszyscy uczestnicy są ważni. Jednak podmioty mające stosunkowo większą władzę w łańcuchu rolno-spożywczym powinny ponieść ciężar transformacji, ponieważ znacznie łatwiej (w ujęciu względnym – taniej) jest im dokonywać zrównoważonych wyborów o dalekosiężnych konsekwencjach. Na przykład dużym przedsiębiorstwom rolno-spożywczym znacznie łatwiej jest dokonywać zrównoważonych wyborów niż małym producentom, ale to rozróżnienie nie jest możliwe w tym badaniu. Unia Europejska powinna podjąć działania i wspierać równe szanse. Przede wszystkim poprzez nałożenie obowiązków na duże podmioty gospodarcze. Władze krajowe, regionalne i lokalne są odpowiedzialne za działanie i zapewnienie wdrażania i realizowania nadrzędnych zasad i celów, ustalonych na poziomie UE, w sposób spójny ze specyfiką szczebla krajowego/ regionalnego/ lokalnego. Konsumentom bardzo trudno jest dokonywać zrównoważonych wyborów w obecnych środowiskach żywnościowych, ponieważ najzdrowsza i najbardziej zrównoważona możliwość nie jest najłatwiejsza do wyboru ani najtańsza.

Question 4. To what extent do the following factors prevent food system actors from making sustainable choices in the production/processing/distribution/consumption of food products:

	To a high extent	To some extent	To no extent	Do not know	Do not take position
*Long-term/real costs and impacts of food are not reflected in the price and cost of food	X				
*Food system actors', including consumers', choices are based mainly on short-term costs		X			
*Increasing competition on global markets		X			
*No systematic integration of sustainability in the operations of food system actors	X				
*Lack of common understanding of sustainability among food system actors in the EU single market		X			
*Lack of common understanding among food system actors at global level in relation to sustainability		X			
*Lack of transparency on/information about the sustainability of a product or its production/distribution process in the EU market		X ³			
*Lack of transparency/information about the sustainability of a product or its production process at global level		X			
*Marketing and advertising practices	X				

³ Chociaż jest to istotna kwestia, inne czynniki poza powiązaniem informacji z odpowiedzialnością konsumentów stanowią większe przeszkody w przejściu (to samo w następnym wierszu).

*Unbalance of market power in the food system, weakening the ability of certain actors (e.g. farmers) to invest in more sustainable practices.	X				
*Behavioural biases and habits of food system actors, including consumers				X	
*Food environments which predispose to unsustainable choices by consumers	X				
*The regulatory framework (lack of systematic sustainability objectives, definitions etc.)	X				
*Lack of targeted incentives to produce sustainable food (e.g. financial, R&I)	X				
*Insufficient availability of/accessibility to sustainable processes/products/services				X	
*Existence of multiple private standards		X			
*Lack of international standards on sustainability		X			
*Lack of proper education, training, advisory services to assist food systems actors in the transition to sustainable food systems.		X			
*Lack of investment in / knowledge/ access to innovation support measures		X	X ⁴		
*Insufficient research on food systems interdependencies, co-benefits and trade-offs of possible actions		X			
*Other (please specify): Competition with non-EU producers in the EU market when standard requirements differ.	X				

⁴ W zależności od interpretacji pytania: "W pewnym stopniu" - decydując się na uznanie, że w niektórych przypadkach jest to ograniczenie; "W żadnym stopniu" - jeśli chodzi o inwestowanie w innowacje dla samych innowacji i skupienie się na "techno-fixes".

Opcjonalnie: Jeśli Pan/Pani chce, proszę krótko uzasadnić swoją odpowiedź
Maksymalnie 1000 znaków

Nowe prawo musi ustanowić nadrzędny zestaw zasad i celów – w tym określone w czasie cele ilościowe oparte na solidnych dowodach, poza drogą wytyczoną w F2F – które ukształtują i ukierunkują inne polityki i przepisy dotyczące sektora rolno-spożywczego w kierunku prawdziwie zrównoważonych systemów żywnościowych. Powinny one dotyczyć produkcji, dystrybucji, sprzedaży detalicznej, konsumpcji i handlu. Prawo powinno zbadać dźwignie służące obniżeniu względnej ceny bardziej zrównoważonych opcji żywnościowych, a także obowiązkowe i przejrzyste oznakowanie wskazujące na zgodność ze zrównoważonym rozwojem. Przejście na zrównoważone systemy żywnościowe wymaga zapewnienia dochodów i płac wystarczających na utrzymanie. Podejście oparte na prawach, zastępujące obecne ukierunkowanie na biznes, powinno zostać włączone do tworzenia polityki dotyczącej żywności. Spójność polityki ma kluczowe znaczenie. Polityki Unii Europejskiej, m.in. WPR, WPRyb i polityka promocji produktów rolnych, wpływają na dostępność, przystępność cenową i atrakcyjność zrównoważonej żywności, ale są niedostatecznie dostosowane do celów zrównoważonego rozwoju.

Question 5. In your direct experience, what are the most important obstacles in the transition to more sustainable practices?

Maksymalnie 4000 znaków

- Brak ogólnounijnych ram regulacyjnych uwzględniających zrównoważony rozwój w systemach żywnościowych
- Potrzebne jest podejście do systemów żywnościowych
- Wpływ interesów korporacyjnych na zrozumienie przez społeczeństwo kwestii zrównoważonego rozwoju oraz brak strategii w kształtowaniu polityki UE w celu rozwiązania konfliktów interesów
- Konieczność połączenia strony popytu i podaży
- Środowiska żywnościowe nie sprawiają, że zdrowy, zrównoważony wybór jest opcją łatwą/domyślną.
- Dominacja krótkoterminowych wyborów ekonomicznych ze względu na brak poważnych czynników politycznych (np. regulacji i zachęt) oraz celów.
- Brak silnych zasad, jasnych celów ogólnych i poważnych celów szczegółowych.
- Brak poważnego rozważenia dowodów naukowych dotyczących wpływu obecnych systemów żywnościowych.
- Dotychczasowe interwencje polityczne w niewystarczającym stopniu koncentrowały się na podmiotach ze środka łańcucha i na tworzeniu „sprzyjających środowisk żywnościowych”. W zbyt dużym stopniu polega się na dobrowolnych działaniach i kodeksach postępowania mających na celu poprawę środowiska żywnościowego

- Konieczność przywrócenia równowagi subsydiów dla branży hodowli zwierząt oraz zachęt finansowych dla produkcji roślinnej przeznaczonej do spożycia przez ludzi
- Polityka handlowa Unii Europejskiej powinna być dostosowana do nadrzędnych celów i zasad określonych w nowym prawie
- Brak spójności polityki
- Polityka WPR Unii Europejskiej powinna być dostosowana do nadrzędnych celów ogólnych i zasad określonych w nowym prawie
- Nierównowaga sił w sektorze rolno-spożywczym. Szczególnie istotną przeszkodą w transformacji jest nieproporcjonalna siła dużych przedsiębiorstw rolnych w dziedzinie wpływania na politykę i rynek.
- Brak środków umożliwiających opłacalne przejście rolników na bardziej agroekologiczne systemy
- Brak prawdziwego rachunku kosztów i kompleksowej oceny wpływu na zrównoważony rozwój inicjatyw legislacyjnych w dziedzinie żywności, które uwzględniają koszty zaniechania.
- Ceny płacone przez dostawców, supermarkety i detalistów nie pokrywają nawet kosztów produkcji.
- Nierówności społeczno-ekonomiczne wśród konsumentów, co utrudnia dostęp do dobrej żywności i diety oraz producentów.
- Brak szczegółowych celów i zadań w strategii „od pola do stołu” odnoszących się do strony popytowej systemu żywnościowego, takich jak cele dotyczące przyjmowania zrównoważonej, zdrowej diety, zapobiegania otyłości i zwiększonego dostępu do zdrowej żywności.
- Transformacja nie może być krótkowzroczna, polegająca jedynie na wyborach konsumentów zwiększających popyt: istnieją strukturalne przyczyny utrudniające zrównoważoną transformację systemów żywnościowych (tzn. poleganie na globalnych łańcuchach wartości i marginalizacja lokalnej produkcji żywności, nierówności wynikające z marginalizacji i dyskryminacji, wzrost cen żywności i ich zmienność nieproporcjonalnie wpływająca na siłę nabywczą konsumentów, słabe globalne zarządzanie żywnością, itp.).
- Istnieje pilna potrzeba wyjaśnienia sprzecznego status quo wokół lokalnych zakupów żywności i znalezienia równowagi między uczciwą konkurencją a sprawiedliwymi systemami żywnościowymi. Europejskie miasta i regiony są coraz bardziej zaniepokojone tą przeszkodą, a ramy F2F oferują doskonałą okazję do wyjaśnienia możliwości lokalnych / regionalnych zamówień żywności w ramach prawnych. Niektóre podmioty działające w terenie wskazują również na potrzebę wprowadzenia na szczeblu UE wyjątku dotyczącego żywności
- Potrzebne jest kluczowe dla transformacji wsparcie techniczne, by skutecznie rozwiązywać te problemy. Konieczność konkretnego przyspieszenia transformacji przez rolników, z wykorzystaniem pomocy administracji. Kolejnym kluczowym punktem, obok pomocy finansowej i technicznej, jest wsparcie konwersji. Istnieje wiele barier wprowadzenia żywności ekologicznej, nawet jeśli chodzi o logistykę i wizję żywności (na przykład we Włoszech pora obiadowa jest uważana za czas na edukację). Poważny brak szkolenia w łańcuchu transformacji. Trzeba bardziej cenić profesjonalnych kucharzy stołówek. Należy również

przeszkolić personel obsługi.

Question 6. To what extent do you consider that the following levels of government promote sustainable food systems in their policies?

	Not at all	Insufficiently	Sufficiently	Too much	Do not know
*EU		X			
*National		X			
*Regional		X			X ⁵
*Local		X			X

Question 7. Which level of government can best accelerate the transition to a sustainable food system?

(tick all that apply)

	No role	Limited role	Important role
*Global (international organisations)		X	X ⁶
*EU			X
*National			X

⁵ Zarówno w przypadku tej linii, jak i następnej: W zależności od priorytetów organizacji można by się skupić na wszystkich podmiotach albo tylko na poziomie UE i krajowym.

⁶ W zależności od rozważań organizacji na temat roli organów międzynarodowych, jak również rozważań na temat tego, czy należy szczególnie podkreślić rolę UE.

	No role	Limited role	Important role
*Regional		X ⁷	X
*Local		X	X

Question 8. To what extent do you agree with the following statements:

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
*To encourage and accelerate the transition to a sustainable EU food system, it is necessary to establish EU-wide general objectives, principles and definitions relevant for the sustainability of the food system	X						
*At EU and national level competent authorities should ensure that sustainability is mainstreamed in all food related policies	X						
*EU trade policy, in particular, should be consistent with the objectives of the transition to a sustainable EU food system	X						

⁷ W tym przypadku, ponownie, w zależności od chęci organizacji do podkreślenia roli unijnej i krajowej w konsultacjach społecznych, ale także chęci poszczególnych organizacji do podkreślenia znaczenia zarządzania na poziomie regionalnym i lokalnym.

*Business operators active in the food system should have mechanisms in place to ensure that operations/processes and/or products within the businesses under their control satisfy any sustainability-related requirements of EU law	X						
*Sustainability objectives for the EU food system should be translated into specific requirements by sector where not available	X						
*A sustainability analysis in the form of a global analysis of the sustainability profile of a product or operations is needed to accelerate the transition to sustainable food systems forward		X ⁸				X	
*Business operators of different sizes should have different levels of responsibility		X					
*Best practices contributing to achieving a sustainable EU food system should be shared across the EU and nationally		X		X ⁹			

Opcjonalnie: Jeśli Pan/Pani chce, proszę krótko uzasadnić swoją odpowiedź
Maksymalnie 1000 znaków

Nowe prawo musi przede wszystkim ustanowić kluczowe zasady i nadrzędne cele, z którymi muszą być zgodne wszystkie inne polityki dotyczące systemów żywnościowych (na każdym szczeblu zarządzania) (klauzule wyrównawcze!).

⁸ W związku z tym, że ta kwestia może być różnie interpretowana przez różne osoby.

⁹ W zależności od interpretacji i priorytetów: „W pewnym stopniu zgadzam się” – niektóre organizacje podkreślają znaczenie dzielenia się najlepszymi praktykami w celu usprawnienia i rozpowszechniania zrównoważonych praktyk, szczególnie w niektórych obszarach, takich jak zamówienia publiczne; „W pewnym stopniu nie zgadzam się” – inne organizacje obawiają się, że ta terminologia jest instrumentalna i jest sposobem na zajęcie się uczestnikami bez wymagania weryfikowalnych wyników.

Nie należy ograniczać środków tylko do zapewnienia zrównoważonego rozwoju poszczególnych produktów lub procesów, ale całych systemów, z naciskiem na główne czynniki niezrównoważenia w całym systemie. Podmioty gospodarcze i publiczne powinny ponosić odpowiedzialność za zapewnienie zgodności produktów/procesów z wymogami UE w zakresie zrównoważonego rozwoju. Zrównoważone zamówienia publiczne to cel możliwy do osiągnięcia i sytuacja, w której zyskują konsumenci, rolnicy i władze publiczne. Jest to kluczowy obszar działania, w którym dzielenie się najlepszymi praktykami jest szczególnie istotne i skuteczne.

Question 9. How important would you consider that the activity of a food system actor (to be considered as covering their internal operations/processes and/or products, within their businesses and under their control) should not significantly harm the following aspects:

	Very important	Important	Not very important	Not at all important	Do not know	Do not take position
*Climate change mitigation (e.g. reduction of greenhouse gas emission)	X					
*Climate change adaptation (e.g. improvement of irrigation efficiency)	X					
*The sustainable use and protection of land	X					
*The sustainable use and protection of water and marine resources	X					
*The transition to a circular economy ("reduce, reuse, recycle")	X					
*Pollution prevention and control of air, water and soil	X					
*Protection and restoration of biodiversity and ecosystems	X					

*Environmental protection (Minimise or improve all environmental aspects linked to the food system in a holistic way)	X					
*Prevention of slavery and forced labour	X					
*Fair and just working conditions	X					
*Fair and just remuneration of primary producers (farmers and fishers)	X					
*Prevention of child labour and protection of young people at work	X					
*Food safety and risks to human health		X ¹⁰				
*Availability of food supplies		X				
*Affordability of sustainable food		X				
*Accessibility of sustainable food	X					
*Cultural/culinary habits	X		X ¹¹			
*Quality nutrition, to promote human health	X					
*Animal welfare	X					

¹⁰ W zależności od tego, które aspekty organizacje wolą podkreślać w sposób relatywny.

¹¹ To jeden z najjaśniejszych przykładów pytania, na które różne organizacje powinny odpowiadać w różny sposób. Dwa powody: „bardzo ważne”: kulturowy wymiar systemów żywnościowych ma fundamentalne znaczenie dla umożliwienia przejścia w oparciu o tradycyjną wiedzę ekologiczną lepiej przystosowaną do ekosystemu, ale także z poszanowaniem prawa ludzi do decydowania o tym, co produkować i jeść zgodnie z ich wartościami kulturowymi i tożsamością. „Niezbyt ważne”: pomimo znaczenia nawyków kulinarnych, jeśli wspierają one niezrównoważone praktyki, będą musiały się zmienić, by zapewnić przejście na zrównoważony system żywnościowy.

*Animal and plant health	X					
*Impact on developing countries	X					
*Other [please specify]						
Human rights						
Access to land						
Young farmers' possibilities to set up their activities						

Question 10. At what level does the transition to sustainable food systems need to take place? (tick all that apply)

	Very important	Important	Not very important	Not at all important	Do not know	Do not take position
*Global	X	X				
*EU	X					
*National	X					
*Regional	X	X				
*Local	X	X ¹²				

*** Question 11. How do you see your role in the transition to a sustainable food system?**

1000 character(s) maximum

¹² [dotyczy wszystkich zielonych X w tej tabeli]: W zależności od priorytetów organizacji nacisk mógłby być położony na wszystkie podmioty lub tylko na poziom unijny i krajowy

*** Question 12. Are you involved in any platform/dialogue group/initiative that aims to contribute to sustainable food systems?**

Answer Yes

Answer No

Question 13. If yes: at what level is it active? **Każdy odpowiada niezależnie**

Answer International

Answer EU

Answer National

Answer Regional

Answer Local

Optional: Please elaborate on its activity and your role in it **Każdy odpowiada niezależnie**

1000 character(s) maximum

Question 14. What role do you see for platforms/dialogue groups/initiatives in the transition to and governance of a sustainable food system?

2500 character(s) maximum

Skuteczne przejście do zrównoważonych systemów żywnościowych będzie wymagało skoordynowanych wielopoziomowych działań, co z kolei pociąga za sobą jasny podział ról i obowiązków między instytucje UE i państwa członkowskie, w tym – w stosownych przypadkach – regiony. Jednak musi to być rozwijane w synergii ze zwiększonym wsparciem i uznaniem kluczowej roli inicjatywy obywatelskiej oraz lokalnych poziomów zarządzania w transformacji systemu żywnościowego. Solidne mechanizmy udziału społeczeństwa w celu zapewnienia, że wszyscy uczestnicy systemu żywnościowego będą zaangażowani w transformację, będą wspierać legitymację, przejrzystość, własność i zaufanie, bez których nie ma nadziei, że nastąpi systemowe przejście do zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego naszego systemu żywnościowego.

Takie mechanizmy uczestnictwa powinny być wspierane zarówno przez odnowiony, integracyjny i partycypacyjny system zarządzania, jak i stworzenie solidnych ram monitorowania oraz oceny uwzględniających wskaźniki postępu, poziomy odniesienia i najnowsze, niezależne

dowody naukowe. Należy wprowadzić skuteczne mechanizmy rozliczalności i egzekwowania, by zapewnić skuteczną i terminową realizację działań przez wszystkie zainteresowane podmioty, zapewniając postęp w realizacji wizji oraz celów wyznaczonych przez nowe prawo.

Na potrzeby pytań 15, 16 i 17 niniejszego kwestionariusza informacje na temat zrównoważonego rozwoju dla konsumentów (lub oznakowanie wskazujące na zgodność ze zrównoważonym rozwojem) obejmują, zgodnie ze strategią „od pola do stołu”, informacje na temat żywieniowych, klimatycznych/środowiskowych i społecznych aspektów produktów żywnościowych. Aspekty społeczne obejmują między innymi dobrostan zwierząt i aspekty społeczno-ekonomiczne.

* **Question 15. On which of the below aspects of sustainability, should consumers receive information to empower them to make sustainable food choices.** Każda organizacja odpowiada zgodnie ze swoimi priorytetami i stanowiskami.
(please select and rank in order of importance, the first being the most important and the last being the less important)

Use drag&drop or the up/down buttons to change the order or accept the initial order.

Initial order is as follows

- ⋮ Nutrition
- ⋮ Climate
- ⋮ Environment
- ⋮ Animal welfare
- ⋮ Fair and just remuneration of producers
- ⋮ Fair and just working conditions
- ⋮ Other aspects (please specify)

Question 16. To what extent do you agree with the following statements:

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
--	----------------	----------------	----------------------------	-------------------	-------------------	-------------	----------------------

*Consumers pay more and more attention to the sustainability of the food they buy	X						
*Sustainability information currently provided to consumers on food products is reliable					X		
*Sustainability information currently provided to consumers on food products is clear and easy to understand					X		
*Sustainability information currently provided on food products allows consumers to choose sustainable food products					X		
*The multiplicity of sustainability labels on food products are confusing for consumers	X						
*Providing information to consumers about the sustainability of the food they buy is a useful tool and it will accelerate the transition to a sustainable food system		X					
*Reliable and evidence-based sustainability labelling of food products would also help incentivising operators to supply more sustainable products	X						
*Food businesses should be subject to the same rules on sustainability	X						

information to consumers across the entire EU							
*A dedicated sustainability label which allows comparing the sustainability of food products would help consumers to make sustainable food choices		X					

*** Question 17. If an EU sustainability label was established:**
(please select only one answer)

Answer Such a label should be a voluntary label identifying only sustainable food products

Answer Such a label should be a voluntary label- identifying sustainable and non-sustainable food products

Answer Such a label should be a mandatory label informing on the sustainability of all EU food products

Odpowiedź „Taka etykieta” powinna być obowiązkową etykietą informującą o zrównoważonym rozwoju wszystkich unijnych i importowanych produktów spożywczych.

Answer A EU sustainability label is not necessary / desirable

Answer Don't know

Answer Other (please specify)

*** Question 18. To what extent should schools and public institutions consider sustainability when purchasing food?**

Answer None

Answer Limited

Answer Moderate

Odpowiedź „Świetne”

Answer Do not know

Answer No opinion

Question 19. If “moderate” or “great”, how important do you think such an action would be for the transition to sustainable food system?

Odpowiedź „Bardzo ważne/wpływowe

Answer Moderately important/impactful

Answer Neutral

Answer Only with a limited importance impact

Answer Not important/impactful at all

Answer I do not know

Answer I do not take position

Question 20. In relation to public procurement of food served in schools and public institutions, to what extent do you agree with the following statements?

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
*The meals should be enjoyable and tasty		X ¹³					
*The meals should be accessible to all, at an affordable price	X						
*Plant based alternatives should be offered more frequently	X						

*Food produced locally should be offered more frequently	X						
*Nutritionally well balanced meals (e.g. alternatives lower in sugars and fats) should be offered more frequently	X						
*More fruits and vegetables should be offered	X						
*Food produced from traditional and locally adapted varieties, in particular for fruit and vegetables, should be offered more frequently	X						
*Production of food of animal origin should respect high animal welfare standards	X						
*Organic meals/ingredients should be offered more frequently	X						
*The social impact of the meals offered (e.g. human rights , workers rights) should be taken into account in procurement	X						
*The environmental impact of the meals offered should be taken into account in procurement	X ¹⁴						
*The nutritional quality of meals offered should be taken into account in procurement	X						
*Food services companies that respect social values beyond the sectoral collective	X						

agreements should be favoured in procurement							
*The school has an educational role to play concerning the sustainability of food	X						
*Information about the nutritional composition, of the meals served should be provided in the canteens of public institutions	X						
*Information about the environmental impact of the meals served should be provided in the canteens of public institutions	X						
*Information about the social impact of the meals served should be provided in the canteens of public institutions.	X						
*Information about the animal welfare standards respected should be provided in the canteens of public institutions	X						

Question 21. To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
*Food composition targets for sugars, salt, and saturated fat for all food categories should be set	X		X				

*Targets for added sugars, salt and saturated fat for processed and ultra-processed foods and meals should be set	X						
*When designing policies that impact food prices (such as subsidy schemes and taxation), competent authorities should consider how these policies can encourage a higher consumption of whole grain cereals, vegetables, fruits, legumes and nuts, and a lower consumption of red meat and foods high in sugars, salt, and saturated fat	X						

Question 22. To what extent do you agree with the following statements?

	Strongly agree	Somewhat agree	Neither agree nor disagree	Somewhat disagree	Strongly disagree	Do not know	Do not take position
* The marketing, advertising and sales promotion, including online, of foods high in saturated fat, salt or sugars to children should be restricted	X						
*Marketing techniques should be restricted unless the products they	X						

relate to are of high nutritional standard (e.g. low in saturated fat, salt or sugars)							
*Sponsorship activities that result in advertising during big events (e.g. sports events) should be restricted for products high in saturated fat, salt or sugars	X						
*The merchandising of foods (i.e. the way food products are presented in retail outlets) should promote healthier food choices	X						

Question 23. What incentives would be most effective in stimulating sustainable production/processing/distribution/consumption methods and techniques?

Dotacje/zachęty powinny wspierać produkcję żywności od producentów ekologicznych, agroekologicznych i drobnych. Zasady i umowy handlowe powinny wspierać odchodzenie od zderegulowanych światowych rynków, handlu i finansów. Należy opracować szczegółowe regulacje w celu ograniczenia spekulacji.

Działania i polityki wspierające środowiska żywnościowe sprzyjające zrównoważonym systemom żywnościowym:

- Zamówienia publiczne
- Obowiązki marketingu (częściowo w środku łańcucha)
- Polityka cenowa zapewniająca względne ceny środków spożywczych – zgodna z przyjęciem zrównoważonej, zdrowej diety.
- Środek zapewniający dostęp do zdrowej i zrównoważonej diety osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej
- Zharmonizowana i obowiązkowa etykieta zrównoważonego rozwoju żywności, by wspierać konsumentów w ułatwianiu im dokonywania najzdrowszych i najbardziej zrównoważonych wyborów
- Polityka zapewniająca zgodność żywności wprowadzanej na rynek UE z najwyższymi standardami żywieniowymi, pracowniczymi, klimatycznymi, środowiskowymi i dobrostanu zwierząt

*** Question 24. Do food system actors have sufficient knowledge and skills for the transition to sustainable food systems?**

Answer Yes

Answer No

Odpowiedź „Nie wiem”

Answer I do not take position

*** Question 25. Are there food system actors that are better prepared for the transition than others?**

Answer Yes

Answer No

Odpowiedź „Nie wiem”

Answer I do not take position